

Látogatók Amerikából

A kép 1966-ban készült a pesti Duna-parton (háttérben a Szabadság híd és a Gellért Szálló), amikor a Joli testvérem és a férje, Hámori Ferenc először látogattak haza az USA-ból. A képen balról jobbra: Hámori Ferenc, a másik nővérem, Velenczei Sándorné [született Szántó Klári], Joli testvérem [Hámori Ferencné], én, Magda testvérem [Zwirn Ferencné], Klári lánya, Velenczei Ágnes és a férje, Velenczei Sándor. Velenczei Sándor Klári második férje. Hámori Ferenc is Joli második férje. Mindkettőjük első férje elpusztult a holokausztban. Klári a háború után összekerült Velenczei Sanyival, aki a bátyámnak volt a cserkész társa a Jókai Cserkészcsapatban, és négyéves koromtól ismertem, és az imádott gyerekkori barátom volt. Már régebben el akarta venni Klárit, de neki nem volt elég előkelő, mert könyvkötőinas volt. A háború után megkérte Klári kezét. Klári fölhívta Magdánkat: 'A Sanyi megkérte a kezemet. Hozzámenjek?' Azt mondta neki a Magda, hogy 'Számold ki a gombjaidon!'. Hát igent mondott, és 1947-ben hozzáment. Sanyi régóta tagja volt a Szociáldemokrata Pártnak, 1945 után városi képviselő is volt. Szegény, ahány rendszerváltozás volt, az annyi szor volt börtönben. Horthyék letartóztatták, arra én nem emlékszem pontosan, az egy rövid volt. 1944--1945-ben munkatáborban volt Borban, 1950-ben letartóztatták, és 1953-ig Recsken volt. Recsken volt egy kivizsgáló bizottság [a szabaduláskor], és kérdezték, hogy miért van itt? Azt mondja Sanyi, hogy 'Én nem tudom, azt önöknek nyilván könnyebb megtudni mástól. Ha ez a mozgalmat előrevitte, rendben van. Ha nem, isten íze meg azt, akinek ez eszébe jutott'. Na erre kapott egy refet [REF -- A rendőri felügyelet köznyelvi rövidítése. A ref alá helyezettteknek korlátozták a mozgását (nem utazhattak el a lakóhelyükről, nem látogathattak nyilvános helyeket stb.), és rendszeres időközönként jelentkezniük kellett a lakóhelyük szerint illetékes rendőrkapitányságon. -- A szerk.]. Pár hónapig járt ki a XIII. kerületi kapitányságra, és akkor azt mondta a tisztviselőnek vagy kapitánynak, vagy mit tudom én, kinek, hogy 'Ide figyeljen! Nem vagyok én kurva, hogy itt minden vasárnap megjelenjek maguknál. Intézze már el ezt!'. Elintézte. Amikor Sanyit letartóztatták, Klárika a Szabványügyi Hivatalban dolgozott tisztviselőként. Az első alkalommal racizták [A racionalizálás közkeletű szóhasználata. 1953-ban nagy létszámcsökkentést hajtottak végre a közszférában, amit a munka ésszerűsítésével (racionalizálás) indokoltak. -- A szerk.]. Akkor elhelyezkedett egy kishévízvezeték tükárnőnek. Nem volt gyors, de nagyon precíz, nagyon pontos munkát végzett. Lassú volt, úgyhogy nem volt olyan könnyű elhelyezkednie. Sanyi,

amikor rehabilitálták, a Könyvkötő KTSZ elnöke lett, aztán már vitték volna fölfelé, csak elment szegénykém. A saját könnyelműsége vitte a sírba. Az orvos könyörgött neki, hogy maradjon nyugton, de ő csak ugrált, és egy tüdőembólia vitte el 1974-ben. A rákoskeresztúri temetőben, a munkásmozgalmi halottak urnatemetőjében van eltemetve. Klárinak nagyon nehéz sors jutott. Beteg lett a szíve, hát érthető, érthető. Miután a betegségeknek jó része pszichikus eredetű, ezek az évek nem múltak el nyomtalanul. 1987-ben ment el. Joli a második férjét [Hámori Ferenc] is jól választotta meg. Feri vegyi nagykereskedő volt. Győrben született jó módú családból, nagyon kedves, okos, művelt ember volt. Ott volt üzlete a Szabadság tér egyik mellékutcájában, a Hold utcában. Ott is lakott. Nő volt. Az első feleségét és a lányát a Dunába ölték. Legszívesebben festett, amatőr festő volt. Volt egy fia is, azt is Andrásnak hívták, aki 1956-ban kiment Amerikába, ott elvégezte az egyetemet, és mérnök lett. Ferinek nagyon hiányzott a fia, úgyhogy 1957. szeptember végén kimentek Amerikába kivándorló útlevelemmel és a fele vagyonuk leadásával. Joli egy ismerős asszonnyal kis presszót nyitott Bostonban, amit addig, amíg a másik asszony meg nem akarta szerezni magának, együtt csináltak. Utána otthon maradt, de akkor már idős is volt. Feri festőiskolában tanított és festett.